

Universitätsbibliothek Paderborn

Cvrsvs Theologici ...

Ea Brevitate Conscriptus, Qvam Tot Tantarvmqve Rervm Amplitudo Et
Varietas Patitvr ...

Quas Prima Pars Et Prima Secundæ Divi Thomæ Complectvntvr -
Qvæstiones Insvper Ad Mores & praxim spectantes, quæ peculiarem cum
Scholasticis habent connexionem, declarantur

Carleton, Thomas Compton

Leodii, 1659

Sect. IV. Vtrùm actus externus quidquam bonitatis aut malitiæ addat
interno.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13718

III. Dices: sicut actus externus primario prohibetur, ita & precipitur: laudantur etiam frequenter in Scriptura actus boni externi, ergo eodem modo sunt primario boni, sicut mali. Respondetur negando consequentiam: ratio enim cur actus externus primario precipitur, est quia lex humana non tendit in modum, quo actio interior fit, sed solum actum externum precipit quoad substantiam: unde licet sit conformis precepto, hoc tamen non sufficit ut sit formaliter bonus, sed ad summum est bonus materialiter: at vero ut sit malus, sufficit quod sit difformis precepto, cum voluntas legislatoris exigit ut sit ejus mandato conformis.

IV. Ad illud de laude, in primis dico laudari quidem actus bonos in genere, ut eleemosynam &c. hoc autem solum arguit hujusmodi opera esse bona, non tamen primario bona, nec primario laudari. Deinde laudantur opera externa eleemosynae &c. ut homines ad illa frequentius exercenda excitentur, haec etenim non sunt plerumque sine actibus bonis internis, imo hi ut plurimum sunt illorum cause. Si quando autem opera externa, alioqui bona, procedant ab actu interno non bono, reprehenduntur in Scriptura, per quod innuit, ubicumque laudat opera externa bona, id fieri intuitu actus interni honesti, quem tunc supponit operantem habere. Imo hoc interdum expressè requirit Scriptura: sic Matthaei decimo laudatur, non praecise qui dat eleemosynam, sed qui dat calicem aquae frigidae in nomine discipuli, item Matthaei sexto hortatur Christus ad jejunium & eleemosynam, non quomodocumque, sed ut Pater videat in abscondito: ubi, & alibi saepe clarè innuitur, ad hoc ut opus externum sit bonum, requiri ut rectè intentione fiat, sicque illud in se non esse primario bonum, sed bonitatem hoc modo haurire ab interno.

Bona externa saepe laudantur in Scriptura ratione interiore.

SECTIO QUARTA.

Utrum actus externus quidquam bonitatis aut malitiae addat interno.

I. Status praesens diffinitur proponitur. **V**T res haec clarius intelligatur, ponamus duos homines omnino inter se aequales, quorum uterque habet absolutam voluntatem opus aliquod bonum exercendi, jejunandi exempli gratia, quod alter praestat, alter morbo aut alia ratione impeditus praestare nequit: in hoc ergo casu quaerimus, utrum is qui actu jejunat plus apud Deum mereatur quam ille qui non jejunat, vel an par sit meritum utriusque: idem e contrario est de actu externo malo, & demerito.

II. **D**icendum cum cumuni Theologorum sententia contra Scotum (licet multi velint eum loqui de bonitate solum & malitia Metaphysica) actum externum nihil bonitatis aut malitiae addere interno, vel quod eodem recidit, nihil imputabilitatis in ordine ad praemium vel poenam, seu ad meritum aut demeritum: ita Vasquez, hic Disputatione septuagesima-sexta, Coninck Disputatione tertia dub. 7. & alii, estque expressa mens sancti Thomae hic quaestione vigesima, artic. 4. Idem docet S. Bonaventura in 2. distinctione 42. articulo 1. q. 2. Aegidius quaest. prima, art. primo, & dist. 40. quaest. prima, art. secundo. Richardus Distinct. 40.

art. 1. q. 4. & Dist. 42. q. 2. Gabriel Dist. 42. art. 2. Gregorius ibidem, q. ultima, quod etiam aperte tradere videtur S. Augustinus, & alii ex sanctis Patribus.

Quod autem in conclusione diximus intelligi debet actum externum non addere bonitatem aut malitiam in ordine ad meritum ac demeritum formaliter; occasionaliter enim frequenter addit, cum sit occasio, ut actus internus intensior subinde fit ac diuturnior, ex quo consequenter augetur meritum, & etiam demeritum: habet item adjunctum nonnunquam bonum exemplum, & scandalum, aliaque hujusmodi, quae sine dubio aliquo modo, saltem indirectè & occasionaliter conducunt ad bonitatem & malitiam moralem actus interni augendam.

Ratio unica & sufficiens conclusionis est; quidquid namque auget bonitatem aut malitiam actus in ordine ad meritum & demeritum, liberum sit oportet, debet siquidem esse imputabile ad praemium vel poenam, quale, ut ipso naturae lumine constat, est illud solum quod est in potestate operantis: sed actus externus non addit novam libertatem interno, cum liber sit participativè tantum & extrinsecè, libertate scilicet desumpta ab actu interno, quo actu interno posito, non est in hominis potestate, ut non sequatur actus externus: licet ergo Physicè bonitatem aliquam aut malitiam addat actu interno, quatenus adjicit aliquid, quod deceat vel dedecet naturam rationalem, non tamen auget imputabilitatem ad praemium vel poenam, cum non augeat libertatem.

Confirmatur: Ponamus duos homines, Parisius alterum, alterum Constantinopoli, quorum uterque habet absolutam & aequalem volitionem hominem occidendi, quod alter praestat, alter divinitus impeditur ne id quod intendit faciat: in quoniam primus gravius peccat, quam secundus? tota enim culpa consistit in actu interno, quo supposito neuter abstinere ab opere externo potuisset, nisi divinitus fuisset impeditus; ergo aequale est utriusque peccatum.

Hoc tamen de augmento meriti & demeriti intelligitur, ubi nulla omnino est nova libertas: si enim quando voluntas actum aliquem internum imperat, non ita cum quoad omnes circumstantias determinet quin relinquat aliquam indifferentiam, vel quoad tempus vel modum, aut intensiorem actus, & similia, non tollitur quo minus actus imperatus augere possit meritum vel demeritum imperantis; cum novam aliquam eidem superaddat libertatem.

SECTIO QUINTA.

Argumenta contententia actum externum aliquid bonitatis & malitiae addere interno.

OBIECTES primò si actus externus nihil addat valoris & dignitatis moralis interno, sequitur eum, qui vellet dare eleemosynam infinitam, habiturum meritum infinitum, quod tamen parum videtur probabile: sequela probatur: qui enim dare vellet unum aureum haberet meritum ut unum; ergo plus haberet volens dare duos; ergo tandem qui dare vellet infinitos, haberet meritum infinitum.

At sanè

III. Occasionaliter tamen actus externus auget saepe tam bonitatem quam malitiam interni.

IV. Quicquid auget bonitatem & malitiam debet esse liberum.

V. Vbi aequalis libertas, aequalis etiam est bonitas vel malitia.

VI. Actus imperatus internum auget meritum vel demeritum imperantis.

I. Obi. Hinc fit, qui cum qui intendit dare eleemosynam infinitam, habere meritum infinitum.